

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ювенальне право

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-14	Ювенальне право	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	3	5	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда, дискусія) та пояснювально-демонстраційні методи; метод проблемного викладання; практичні методи; кейс-метод; метод аналізу ювенально-правових ситуацій; моделювання професійних і правових ситуацій за участю дітей та неповнолітніх; дослідницькі методи; інтерактивні методи (дискусії, дебати, полеміка, робота в групах, тренінгові вправи); методи візуалізації, систематизації та узагальнення інформації; аналіз норм ювенального, сімейного, цивільного та кримінального законодавства, а також судової практики; використання інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до видів навчальних занять.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи знань щодо правового статусу дитини, механізмів забезпечення та захисту прав і законних інтересів дітей відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів, а також набуття практичних навичок застосування норм ювенального права при вирішенні правових ситуацій за участю малолітніх і неповнолітніх осіб.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК09	Здатність працювати в команді.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02	Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
ПРН05	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН10	Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у дискусіях на семінарських заняттях; тестування; виконання практичних і кейсових завдань (аналіз та вирішення ювенально-правових ситуацій); аналіз норм ювенального, сімейного, цивільного та кримінального законодавства і судової практики; оцінювання індивідуальних завдань; моделювання правових ситуацій за участю дітей та неповнолітніх; підготовка аналітичних, творчих і практико-орієнтованих робіт; оцінювання участі у групових формах роботи, дебатах і навчальних дискусіях; письмові роботи (розв'язання ситуаційних завдань, підготовка правових висновків і проєктів юридичних документів у сфері захисту прав дитини); питання для поточного та підсумкового контролю, оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Історія становлення ювенального права та міжнародного руху за права дитини

Історичний розвиток уявлень про права дитини. Формування міжнародного руху за захист прав дітей. Женевська декларація прав дитини 1924 року. Декларація прав дитини 1959 року. Конвенція ООН про права дитини 1989 року. Становлення ювенального права у світі. Формування системи захисту прав дитини в Україні. Розвиток ювенальної юстиції в Україні. Основні етапи становлення національного законодавства у сфері захисту прав дитини.

Тема 2. Загальні засади ювенального права

Поняття, предмет, метод і система ювенального права. Принципи ювенального права. Джерела ювенального права. Міжнародні стандарти у сфері захисту прав дитини. Конституційні гарантії прав дитини в Україні. Правовий статус дитини. Поняття малолітньої та неповнолітньої особи. Найкращі інтереси дитини як основний принцип ювенального права.

Тема 3. Права, свободи та обов'язки дитини

Особисті немайнові права дитини. Право на життя, ім'я, громадянство та сім'ю. Право дитини на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та безпечне середовище. Право дитини на повагу до гідності та захист від дискримінації. Майнові права дитини. Право дитини на висловлення власної думки. Обов'язки дитини відповідно до законодавства України.

Тема 4. Сімейно-правовий захист прав дитини

Право дитини на сімейне виховання. Визначення походження дитини. Права та обов'язки батьків щодо дітей. Участь органів опіки та піклування у захисті прав дитини. Позбавлення та поновлення батьківських прав. Відібрання дитини без позбавлення батьківських прав. Захист прав дитини у сімейних спорах. Медіація у спорах за участю дітей.

Тема 5. Державна система захисту прав дитини

Органи та установи у сфері захисту прав дітей. Повноваження служби у справах дітей. Діяльність органів опіки та піклування. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та освітній омбудсмен. Соціальні служби та центри підтримки дітей. Міжвідомча взаємодія у сфері захисту прав дитини.

Тема 6. Захист дітей від насильства та жорстокого поводження

Поняття та види насильства щодо дітей. Домашнє насильство та булінг. Жорстоке поводження з дітьми та його правові наслідки. Захист дітей від сексуальної експлуатації та торгівлі людьми. Протидія дитячій бездоглядності та безпритульності. Правові механізми реагування на насильство щодо дітей. Захист прав дітей в умовах воєнного стану.

Тема 7. Ювенальна превенція та відповідальність неповнолітніх

Поняття ювенальної превенції. Причини та умови дитячої злочинності. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх. Примусові заходи виховного характеру. Ресоціалізація неповнолітніх правопорушників.

Тема 8. Ювенальна юстиція та особливості провадження за участю дітей

Поняття та система ювенальної юстиції. Міжнародні стандарти правосуддя щодо дітей. Особливості кримінального провадження за участю неповнолітніх. Участь педагога, психолога, законного представника та захисника. Дружнє до дитини правосуддя. Допит дитини та процесуальні гарантії захисту її прав. Захист прав дитини у цивільному та адміністративному судочинстві.

Тема 9. Форми влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування

Усиновлення: поняття, умови та порядок. Опіка і піклування над дітьми. Патронат над дитиною. Приймона сім'я та дитячий будинок сімейного типу. Правовий статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Захист житлових і майнових прав дітей. Міжнародне усиновлення.

Тема 10. Міжнародні стандарти та сучасні проблеми ювенального права

Міжнародні механізми захисту прав дитини. Практика Європейського суду з прав людини у справах щодо дітей. Захист прав дітей в умовах збройного конфлікту та вимушеного переміщення. Цифрова безпека дітей та захист персональних даних. Актуальні проблеми реформування ювенальної юстиції в Україні. Сучасні тенденції розвитку ювенального права.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

1) Онлайн-курси Ради Європи HELP щодо прав дитини. Платформа: [HELP Programme — Council of Europe](https://help.elearning.ext.coe.int/?lang=uk). Тематика: child-friendly justice, права дитини, захист дітей від насильства, міжнародні стандарти правосуддя щодо дітей, практика ЄСПЛ. <https://help.elearning.ext.coe.int/?lang=uk>

2) курс UNICEF щодо прав дитини. Платформа: [UNICEF Agora](https://agora.unicef.org/) Тематика: права дитини, захист дітей у кризових ситуаціях, child protection, best interests of the child, safeguarding. <https://agora.unicef.org/>

3) вступний курс про права дитини. Платформа: Coursera – Children's Human Rights, University of Geneva. Тематика: міжнародні стандарти прав дитини, Конвенція ООН про права дитини, механізми захисту прав дітей. <https://www.coursera.org/learn/childrens-rights>

4) протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти. Платформа: Prometheus. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/protydiya-bulingu-v-osviti/>

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення, бесіда); пояснювально-демонстраційні (презентації, ілюстрації, демонстрації); метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми ювенально-правових відносин, таблиці, моделі правових ситуацій); аналіз норм ювенального, сімейного, цивільного та кримінального законодавства і судової практики; інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); пояснювально-демонстраційні; практичні (виконання практичних завдань, аналіз правових ситуацій за участю дітей та неповнолітніх осіб, підготовка юридичних документів); кейс-метод (аналіз і вирішення ювенально-правових спорів і ситуацій); моделювання професійних і правових ситуацій у сфері захисту прав дитини; тренінгові методи; пошуковий і дослідницький методи; інтерактивні методи (робота в групах, полеміка, обговорення); аналіз судової практики та правових позицій судів; використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи оцінювання: усне та письмове опитування; тестування; виконання практичних і кейсових завдань; аналіз норм ювенального, сімейного, цивільного та кримінального законодавства і судової практики; оцінювання участі у дискусіях, моделюванні правових ситуацій за участю дітей та неповнолітніх осіб і групових формах роботи; перевірка індивідуальних, творчих і аналітичних завдань; письмові роботи (розв'язання ситуаційних завдань, підготовка правових висновків і проєктів юридичних документів у сфері захисту прав дитини, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо; для підсумкового контролю: підсумкове оцінювання у формі тестування та/або письмової роботи з практичними завданнями.

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60										Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів
										100 балів	

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Веселовська Н.О. Гендер в Україні (історичні, правові, психологічні та педагогічні аспекти): посібник для самостійної роботи. Київ: ВНЗ «Нац. акад. управ.», 2023. 54 с.
2. Веселовська Н.О. Детермінанти, які впливають на втягнення неповнолітніх дівчат у протиправну діяльність. Часопис Київського університету права. 2021. № 3. С. 249-253.
3. Веселовська Н.О. Деякі особливості криміналістичних засад запобігання втягненню неповнолітніх у протиправну діяльність. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2020. № 5. С. 71–74.
4. Веселовська Н.О. Зарубіжний досвід втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2020. Вип. 24. С. 121–127.
5. Кожушко С.І., Галіахметов І. А. Ювенальне право на працю: стандарти і практика Європейського Союзу та України // Проблеми трудового права та права соціального забезпечення. 2022. № 4, ч. 2. С. 171–176.
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
7. Конвенція про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
11. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2402-14#Text>
12. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Рагімов Ф.В. огл. Ювенальна відповідальність в Україні: проблеми становлення. Нове українське право. 2023. Вип. 3. С. 24–30.
14. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
15. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
16. Ювенальне право: навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Кривоченко. Київ: ВД «Гельветика», 2021. 284 с.
17. Khmelevska N., Zinevych O., Veselovska N. et al. Restoration of juvenile justice in the post-war period in Ukraine. Sapienza: International Journal of Interdisciplinary Studies. 2025. Vol. 6(1), e25002.
18. Veselovska N.O. Characteristics of the criminal person who involves juveniles in illegal activity. European Reforms Bulletin. 2020. No 4. P. 143–147.
19. Veselov M., Merdov S., Veselovska N. et al. Effectiveness of Special Juvenile Prevention Programmes. Pakistan Journal of Criminology. 2024. Vol. 16(03). pp. 991–1006.

Викладач: Веселовська Наталія Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент

